

En tur rundt om søen... ... i et lille land på Balkan

Ohridsøen er blot en af mange fine oplevelser i Nordmakedonien, der på mange måder er et overset turistmål

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

»Juvelen i Makedoniens krone« er et af de udtryk, der knyttes til Ohrid, som ligger ved bredden af søen med det samme navn mellem Albanien og Nordmakedonien.

Byen, der er pålagt Unesco-beføjelser, tiltrækker rigtig mange turister i højsæsonen og er kendt for sine karakteristiske byhuse og snævre brolagte gader. Vejboomme ved indgangen til den historiske bydel sørger for at kun beboere og taxaer med særlig tilladelse kører ind.

Det er ikke en øvelse for urutinerede bilister at kante sig mellem de parkerede biler i den store sorte Mercedes med tre rækker sæder, som vi ankommer i. Medens vi passerer forhindringer i to centimeters afstand, sidder jeg og overvejer at foreslå, at vi går de sidste par hundrede meter, men det bliver ved tanken.

Chaufføren, som er omkring de 60 år taler lidt engelsk, har hentet os i Skopjies lufthavn og kørt os de 190 km på cirka tre timer. Det er en VIP-taxa, har han understreget. De 100 euro for turen er godt givet ud, men vi har ikke noget indtryk af landskabet, bortset fra, at de mange sving indikerer, at vi har kørt bjergkørsel en stor del af tiden.

Den smukkeste solopgang

Sasho, som ejer lejligheden, vi skal bo i, tager smilende imod og slæber egenhændigt de to store kufferter de tre etager op til lejligheden. Her i forlængelse af køkkenet går man direkte ud på den store terrasse med udsigt over søen. Den er mørklagt nu, men det ser alligevel lovende ud.

Ved syvtiden står solen op bag bjergene mod øst. Det tager tid før morgendis er væk, og søen åbenbarer sig i sin glitrende skønhed. Det er som om, vi har vores helt private balkon i 1. parket som tilskuere til en enestående naturoplevelse.

Ohridsøen er 30 kilometer lang, så horisonten forekommer uendelig langt væk. Den regnes for Europas ældste sø og i det krystallklare vand er der en sigtbarhed på 22 meter.

På havnen står en række unge mænd på spring efter at shanghaje turister til deres fancy små ponton-både. En syvtimers tur koster 20 euro/person. Det er vel ok.

Ældre mænd med kaptajnskasketter i godt brugte blåmalede både med presenningtag har lidt hårde tider her, hvor højsæsonen for længst er ovre. Der er tre yngre par med på udflugten ud over os. Det lidt, de siger, foregår på østeuropæiske sprog, som vi ikke lige kan regne ud, hvor stammer fra. Solen stråler fra en dybblå himmel. Vi læner os tilbage i de polstrede sofaer, medens den 175 hestes påhængsmotor skubber os af sted med 12 – 15 km/t.

Titos tidligere sommerbolig

På venstre hånd sejler vi forbi marskal Titos tidligere sommerresidens. Nu benyttes ejendommen af Nordmakedoniens præsident blandt andet til møder med andre statsoverhoveder. Stedet er egnet godt ind og har den perfekte beliggenhed. Første stop er et frilandsmuseum ved navn Bay of bones. Der er gjort fund af nogle dyreknogler og man har opført nogle huse på pæle. Vores skæggede unge kaptajn kommer, sjovt nok, pludselig i tanke om, at det er mandag, så vi kan ikke komme ind og se det som lovet. Havde han nævnt det før afgang, var vi taget af sted den følgende dag, men så havde han ikke haft nogen at sejle med om mandagen.

Et par af de mandlige turister drister sig til at smage på den raki han har med. Den holder 55 procent alkohol. Man kan se på deres ansigtsudtryk at det ikke er nogen udelte fornøjelse, men det indrømmer de ikke. Ud på formiddagen når vi frem til Trepeja, der går under navnet Makedoniens St.

Tropez. En lille charmerende flække med bærer, restauranter og pensionater, der er klistret til bjergvæggen. Vi nøjes med at betragte byen fra siden.

Vi lider af »klostrofobi«

Så endelig er vi fremme ved endestationen Klosteret St. Naum i Ohridsøens sydlige ende. Vi lider lidt af »klostrofobi« i vores familie. Det får man af at have set interiøret i for mange klostre. De er alle mørke og fulde af guldbelagte ikoner og med store metalfade med brændende tynde lysebrune stearinlys. Desuden lugter de mere eller mindre jordslået på grund af manglende udluftning og sollys. Stedet som helhed er til gengæld noget af en perle. Det gælder ikke mindst en halv times tur i robåd hen over nogle kilder, der pibler op af den sandede bund. Der er lidt jungleagtig stemning, da vores rorgænger med store kontrollerede tag i årerne, bringer os ind i den tætte bevoksning. Vi føler os helt væk fra den civiliserede verden, og stilheden er slående. Overalt i det godt to meter dybe krystallklare vand, kan vi se det pible op fra bunden. Vandet kommer hertil gennem underjordiske tunneller fra Prespasøen, der ligger sydøst for Ohridsøen bag et kæmpemæssigt bjergmassiv, og det bliver filtreret i undergrunden undervejs. Prespasøen ligger i en højde af 850 meter over havet mod Ohrids 695 meter. Det er forklaringen på det fænomen, som vi er vidner til. Netop her fra St. Naums kilde stammer en væsentlig del af søens klare vand.

Det er da vildt fascinerende. Hjemturen bliver en smule ensformig med godt halvanden times sejlad non-stop. Der er øl i kølekassen, og vi får smagt på raki'en. Den har noter af terpentint og barbersprit. De tre unge par virker meget nyforelskede og har nok i sig selv. Kaptajnen har næsen i sin mobiltelefon det meste af tiden.

Vi har lejet en Citroen C3 for en enkelt dag, hos et anerkendt selskab for under 600 kroner med fuld forsikring. Udlejeren foreslår selv, at vi jo kan tage turen rundt om søen også selv om det indebærer, at vi skal til Albanien.

De tre store børn sidder lidt tæt på bagsædet, men de har til gengæld

fået indføjet i kontrakten, at udflugten ud af byen i dag er rejsens eneste.

Dagens første mål er den lille bjergby Vevcani et lille stykke nordøst for Ohridsøen. Området forsøgte i forbindelse med opsplittningen af Jugoslavien at udnævne sig til en selvstændig republik med tilhørende hær, pas og pengesedler. Det lyder umiddelbart interessant.

Det ene fotogene frønnede bjælkehus afløser af det andet, - mange stammer helt tilbage til 1700-tallet. Det er dødcharmerende og stemningsfuldt. Peberfrugter holdt sammen af snor, hænger til tørre på verandaerne. Svampe i tynde skiver ligger og tørrer på rammer af ståltrådsnet. En gammel krumrygget kone med tørklæde er i færd med at flække en gigantisk bunke af store brændestykker med en flækøkse, der ligner den model, som skarpretterne brugte i middelalderen. Hendes rutinerede håndtering af øksen tyder på, at det er et arbejde, hun har udført hele sit liv. En gruppe yngre mænd sidder lidt væk og ryger cigaretter og nipper til små kopper kaffe. Landsbyens hovedattraktion er kilderne overst bag byen. Der betales en (for os) symbolsk entré, og det er muligt at tilkøbe fornavnte pas og pengesedler. Vi kigger ind i en vandmølle, hvor et par store larmende møllesten forvandler majs-korn til mel. Der ligger støv fra processen overalt i det rustikke lokale. Mølleren er et stort smil og taler kun makedonsk. Lækre brød bagt af mel fra møllen bliver solgt hos den lokale bager. Når vi bevæger os rundt i landsbyens stejle og smalle gader pibler det overalt fra kildeudspring, der bliver ledt gennem små kanaler. Her ses flere af de berygtede Yugo 45 biler og Zastava 850 end i Ohrid. Bilerne blev lavet på en licens fra Fiat i Italien.

Den albanske grænse

Fra Vevcani begynder vi turen langs Ohridsøens vestlige bred. Det går rimeligt smertefrit at komme over den albanske grænse. Vejen løber højt over søen, og vi spotter en lille landsby dybt nede ved bredden. Ved afkørslen sidder en håndfuld mennesker og sælger store hjemmedyrkede løg i bundter. De sidder midt i krydset, så man dårligt kan komme forbi. Snart er vi omgivet af hvidkalkede huse,

○ Fiat blev produceret på licens i det daværende Jugoslavien under navnet »Zastava«. Især på landet møder man ofte disse bil-kuriositeter.

○ Pause på halvvejen hvor vi besøger et kloster, hvortil der kun er adgang fra søsiden.

der ligger så tæt, at to biler ikke kan passere hinanden. Flasker med ukendt indhold og grøntsager er stillet op på fortovet på plasticasser i salgsojemed. En venlig mand hjælper os med at få vendt bilen, da vejen bliver alt for klaustrofobisk smal. Det er fristende at stige ud, men tiden går, og vi har lang vej hjem. Netop som fru har rost vejens beskaffenhed ryger vi ind på en klassisk albansk standardvej. Tingene forekommer en kende mere slidt her, end i Makedonien og så er der æsler på markerne.

Enkelte restauranter

Vi møder enkelte restauranter hvor man sælger ørreder fra søen. Der er restriktioner på fiskeriet, men albanerne overholder det ikke. Ved søens sydvestlige hjørne ligger provinsbyen Pogradec. Den har lidt parkområde ned til vandet og et par hoteller og restauranter. Hovedgaden og de tilstødende gader ligner en hvilken som helst albansk by. Vi spiser på en af restauranterne og får en enkelt lille grillet ørred, for at have prøvet det. Den smager præcis som ørred plejer at gøre, nemlig udmærket.

Tiden løber fra os. Vi er kun halvvejs rundt om søen. Strandene virker ikke indbydende, -

vandet er grønt af alger og det skriger langt væk af, at sæsonen er slut, hvis den overhovedet har været der. Der karakteristiske kuppelformede betonbunkers ses med mellemrum med skydehullet vendt ud mod søen, - mod »fjendtlig« Makedonien. Diktatoren Enver Hoxha lod bygge 200.000 af disse to/tre-mandsbunkere, der som bekendt, aldrig kom i brug. En enkelt er malet rød med store sorte pletter som en gigantisk mariehøne. Så er den ellers grundigt afmilitariseret. Igen går det nogenlunde glat at passere grænsen. Det er vigtigt, at tolderne får bilens papirer at se hver gang modsat der-hjemme.

I det skovklædte terræn, fører en vej til højre op i nationalparken Galicica hvor det højeste bjerg rager op i 1735 meters højde. Det koster en klatskilling at køre ind og især fru ville ofre sin ene arm for det, men børnene er ikke til serpentinervej, og klokken er mange. I stedet drejer vi kort efter fra og svinger ned mod Pestani. Den lille by ligger klinet op ad en bjergside, og stejle trapper fører ned til bredden af søen, hvor solen er på vej til at gå ned i en rødlig farvesymfoni inden længe. Der er rigtig

○ Efter 10 minutters sejlad forsvinder Ohrid i horisonten. Vore medpassagerer er yngre og tilsyneladende mere nyforelskede end os.

○ Fra enhver gesims hænger folk peberfrugter til tørre. Brændet ligger klar til fyringssæsonen.

fredfyldt og smukt på stranden. Alt er lukket ned for sæsonen. Hvordan mon det er at være her, når barer og restauranter vrimler med turister? Der hersker en helt særlig stemning med de tillukkede serveringssteder og på den forladte strand med de optrukne joller og vandcykler. Mørket er for længst faldet på da vi kører ind i Ohrid, efter en begivenhedsrig dag.

Vi har en tydelig fornemmelse af, at der ligger mange flere oplevelser og venter i det lille oversete Balkanland.

○ Tidligere betonbunker, - nu mariehøne, - skuer ud over Ohridsøen fra den albanske side mod Nordmakedonien.

○ Den 30 kilometer lange Ohridsø er Europas dybeste sø. Øverst til højre ses byen Ohrid. Nederst til højre anses et hjørne af Prespasøen, der leverer vand til Ohridsøen via underjordiske kilder. Mod vest og sydvest har Albanien en tredjedel af kystlinien.